

SIMÉN DOMOKOS

LÉGY KENYÉR!

1Móz 3,17b,19

A teremtés-elbeszélés záró jelenete az emberré minősítés nyitánya is. A kemény szavak büntetésként kopognak. Ádám és Éva bűne miatt Isten kiűzi őket a jólét terített paradicsomából és szétszórja a föld termékeny és terméketlen kenyérkeresetére. „Fáradtságos munkával élj belőle... Orcád verítékével egyed a te kenyeredet.“ Másként mondva, rá-

szabadítja az embert, aki testének felépítésében ugyanolyan anyag, mint a „teremtett világ“, — a természetre, a földre. A porból lett embernek a porból kell kenyeret készítenie ezután minden áron. Mivel a kenyér munkája nehéz, az elfogyasztása könnyű — és mindenkinek aki él, ennie kell, — ez azt eredményezte, hogy az ember megfeledezett magáról, lelki lényéről és személyiségéről és a föld rendjét, egyensúlyát veszélyeztette. Nem akarok most arról beszélni, hogy a levegő és a víz szennyeződése, a kihalt állatok és növények fajtái valóban mint-ha legendabeli átok beteljesülését elevenítenék meg: jaj lett a földnek az ember miatt. A bibliai első pár emberének új és nehéz életében a kenyér volt az első araszos mérföldköve. A fejlődés első bizonyítványa. Isten ígérete, az ember munkája a kenyér. Hogy azzá lehessen, szüksége van Isten áldására, úgy a kenyérnek, mint az embernek.

Az ember araszos életében a legfőbb gondot a kenyér okozza. Kenyér evők-fogyasztók vagyunk. Fáradságos munkával élünk; a test, az anyag kifárad az örökös verejték hullatásában. Azt mondják, hogy a földműves ember újjászüli magát a kenyérben. Ő teheti, mondd te, mert a kezén keresztül folyik a kenyérré levés valósága. Te, aki üzletből veszed a verejtékkemencében sült kenyeret, aki gyárban, irodában, üzletben dolgozol, te, a modern ember, a kenyér valóságától elszakadtál. Számodra pénzzé lett a kenyér, úgy tudod, hogy csak fáradság verejtékét érzed benne, de az Isten áldására ízetlenné válik tudatod. Ez korod egyik nagy alapvető tévedése.

Az asztalodon lévő kenyér az, amiért őseink egyik kezükben a karddal, a másikban az ekeszarvával, fáradságos munkával és önvédelemmel, verejtékkel és vérrel biztosították életlehetőségedet. Meg is tudják becsülni azt. Annyira megbecsülték, hogy az élet minden idejében jelképpé magasztosították azt. Ezt a jelképet anyanyelvünkben őrizzük. A gyerekekre mondjuk, hogy kenyérpusztító. Elsőosztályos gyermekével már így dicsekszik a szülő: kenyeret tanul. Az ifjú kenyérkeresetre indul, amikor munkába megy, ha csak egy hamubasült pogácsával is. A veszekedőket így jellemezzük; kenyértörésig mentek. A bajban és szenvedésben élők kenyeres pajtások. A munkába álló ember kenyérbe esik. Az idősek megették a kenyérük javát. A meghaltaknak elfogyott a kenyérük. Azután mondjuk, hogy van könnyű és nehéz, édes és keserű, fehér és fekete kenyérsorsú ember. Az élet, a megélhetőség jelképe is a kenyér. Egyetemes jelkép. Jézus is önmaga jelképévé választotta a kenyeret az utolsó vacsorán. Bizony a kenyér a legegyetemesebb emberi jelkép. A tiéd, a miénk és minden emberé, mert Istennek egysütetű kenyerei vagyunk.

Kenyérvoltunk nemcsak akkor mutatkozik meg, mikor a két kezünkkel valamit teszünk, amikor valakiért valahová elmegyünk; nem csak az ajándékozásban, a segítségben, hanem a tettben lesz láthatóvá ez, és az azt irányító szándékban, a lélekben, érzésvilágunkban. Igaz, hogy évente milliók halnak kenyér nélkül, étlen, és igaz az is, hogy sokkal többen szenvednek azért, mert az ember, vagy az emberiség nem tud lelki kenyér is lenni. Erről beszél az emberi könny, sírás, egyedülvalóság, a sok megértetlen lélek, szeretetlen sors, segítség és jóakarathoz való nélkülös panasz. Ezért szenved az ember, mert mindezek következménye az embert, a világot, az életet a halálba sodorhatják — a mi életünket —, s akkor kenyér sem lesz és az sem, aki megegye azt. Ahogy a test

dolgaival, a kenyérral törődünk, ugyanúgy kell a lélek dolgaival is foglalkoznunk. Még nem hallottam azt, hogy bár fele annyi időt töltött volna valaki naponta a lelkével való foglalkozással, mint amennyit a kenyér miatt tett. A mindennapi kenyereinken siratjuk, lelkünk kenyérével keveset törődünk, pedig kell a lelki kenyereinken naponta gyermekeinknek, szüleinknek, embertársainknak, sorstársainknak, ismerősöknek és ismeretleneknek. Kell a lelki kenyér az embernek. Te kellesz az embertársadnak, aki tudod azt, hogy milyen ajándéka Istennek a kenyér, de tudod azt is, hogy mit ér, mi az értéke a kenyérnek. Csak az ilyen ember tud valóban kenyér lenni. A történelem tanúsága szerint a francia forradalom Lajos királya az ablaka alatt kenyeret követelő népet nem értette. Miért tüntet a nép? — kérdezte. Nincs kenyere, világosították fel a királyt. Ha nincs kenyere, miért nem eszik kalácsot? — kérdezte a kenyér ügyekben járatlan király. Nem is tudott egy falás kenyér lenni.

Akit a kenyér mentett meg a haláltól, az tudja annak értékét. Az egyik tatárjárás alkalmával a homoródalmási barlangba húzódott be a Homoród és a Vargyas vidékének népe. A vízmedertől a 20—30 m magas barlangszájban forró mésszel rakott kőfal őrizte a népet. A tatárok látván, hogy bármennyien is vannak, nem tudják elfoglalni ezt a vaslángot, elhatározták, hogy kiéheztetik a népet. Maguk a környékre szétomlottak portyázni, zsákmányt szerezni, le a gazdag szász falvakig. Végül hiába mentek bármilyen messze, mert mindenütt csak a felegett, kipusztított falvak üszkös fala és az útszélen heverő megölt emberek teteme fogadta. Éhezni kezdtek a tatárok. A barlangokban is nagy lett az éhség. Vagyont ért egy maréknyi liszt. Ekkor egy vén leány, aki a mindennapi lisztjéből mindig egy keveset félretett, összeseperte a tartalék lisztjét, összekeverte finom hamuval, összegyúrta és egy nagy kenyeret sütött belőle. Egy magas póznára tűzte, kiállt a barlang ablakába, a tatárok felé tartotta a hatalmas, fehérnek látszó kenyeret és dicselkedve így kiáltott fel hozzájuk: „Tatárok, míg ti éheztek, lássátok, hogy mi mekkora és milyen kenyeret eszünk!“ ... A tatárok, békét hagyva a népnek, elvonultak. Az a póznára tűzött kenyér mentette meg a barlanglakó székelyeket a tatár rabságtól és a haláltól. A vidéken a legnagyobb becsülete azóta is a kenyérnek van.

A kenyér értékét tudni kell. Aki ismeri azt, annak nem kell magyarázni azt, hogy a kenyér nem érték, hanem ajándék. Isten ajándéka, amit ad jókedvéből, gondviseléséből. Dolgozni kell érte, egészségben és betegségben egyaránt, de abból azután csak úgy lesz kenyér, ha Isten áldást ad az emberi fáradság után. Igazat látott a magyar közmondás: „Emberé a munka, Istené az áldás.“ Az ember sok mindent tud, még a távoli csillagok aranyak és ezüstnek látszó porával is megtöltheti zsebet, tarisznyáját, de nem tud egyetlen szem csíráképes, szárbaszökő, kalászttermő búzaszemet sem létrehozni, teremteni. Azt kapja! Az ajándék, Isten gondviselésének és jóságának felénk nyújtott ajándéka.

Még a kutyát is arra neveljük, hogy a maga kutyamódján köszönje meg, hálálja meg azt, amit adunk neki. Hálátlan kutyát nem tart az ember. Mennyivel inkább kell hálát éreznie az embernek Isten iránt. Mennyivel többet kap az ember Istentől, mint a kutya. Tud gondolkozni, ítélni és megítélni. Ezért is vagyunk büszkék az eszünkre. Lásd meg hát értelemmel, hogy minden áldás Istentől van. Csak Ő tud áldást adni, az ember csak a készből ad, a meglévőből.

Ha értelmed arra kényszerít, hogy Isten után volt kenyered, egészséged, munkád, áldásod, akkor szeresd úgy Istent, hogy érzésvilágodban hálát érezz iránta. A megajándékozottak hálája soha vissza nem fizethető adósság emberi viszonylatainkban. Istent érző hitünkben is a lélek adóssága.

Ha eddig érik gondolatod és érzelmi világod telt kalásza, kenyér, a legjobb útitárs lehetsz embertársaid számára. Kenyérre örül-süt az élet. Családodban az egy kenyéren élők között megerősödik benned az összetartozandóság érzése. Közösséget tápláló, fenntartó kenyere tudsz lenni nemcsak a másnak, hanem kenyérvoltoddal a holnapot is táplá-
lod, biztosítod.

Seperd össze hát azt a pár maréknyi hit-lisztedet barlang-lelked-
ből, süss belőle másokat is megmentő, szabadító kenyeret, s mutasd meg mindenkinek, kiáltsad cselekedeteiddel: Ide nézzetek emberek! A hívő lelkek ilyen kenyeret esznek; hálával süttö, mindenkit tápláló, lélek-
kenyeret. Kínáld magad kenyérnek, hogy ne legyen éhező ezen a föld-
dön, mert a lélek kenyéréhez nem hektárok, hanem Istenben bízó lel-
kek kellene. Hálás lelkek, emberek. Ámen.

ISTEN KÖVETEI

Ef 6,19/b—20/a

Az efézusi levél is arról tesz bizonyosságot, hogy Pál apostol a jézusi evangélium igazságának a szolgálatába állította életét, szabadságát, idejét és tehetségét. Mivel nem ismerjük a maga teljes egészében ezt a páli életet, hiszen csak töredékes részeiben maradt ránk leveleiben munkássága, ezért önvallomás értékű leveleiből csak következtetni tudunk arra az erőfeszítésre, amit az apostol tett azért, hogy bátorsággal ismertethesse az evangélium titkait. Sikerének egyik titka az volt, hogy „bátorsággal“ szólt, írt, egyszóval apostolkodott. Azzal a bátorsággal, amely mögött ott állt a meggyőződés igazsága, az igazság meggyőző ereje, az a felelősségérzet, hogy élete és munkássága a jézusi evangélium tüköre, ha „homályos“ a látása is sokszor. Tudta a testi és lelki láncok közt, a börtönben, megvesszőztetésekor, a hajót roncsoló viharban azt, hogy nem önmagáért, a saját érdekéért cselekszik, hanem Isten akarata szerint az evangéliumot, Isten szándékát képviseli. Érezte, hogy követségben van, követséget vállalt a damaszkuszi úton való elindításával. Nyílt követségéről leveleiből is meggyőződhetünk, mert vall megbiztatásáról, arról, hogy kit szolgál, kinek a képében jár — ahogy a régiek kifejezték: kinek a szelleme tanító szava, kinek a titkát ismerteti nagy bátorsággal, egyszóval vall arról, hogy kinek a követeként jár városról városra, embertől-emberig, földrészről földrészre. Ennek a követségnek a betöltését, becsületes elvégzését tükrözi Pál apostol élete.

Munkásságának jelzője a bátorság, meghatározása követi mivoltában, tudatában válik érthetővé. Hogy érthetővé váljon, menjünk közelebb ahhoz, ami a követség szó mögött zsúfolódik.

A követség, megbiztatás vállalást jelent. Küldetést. A próféta vallomásában válik érthetővé, aki bátorságot érzett arra, hogy Isten küldetését vállalja, és így szóljon: „Ímhol vagyok Uram, küldjél el engem“.

A követség bátorságot jelent. Nyúl szívű, gyáva embert nem küldtek még talán soha követségbe, mert az eleve a megbízatás csődjét jelentené.

A követség eszességet igényel, mely alapján nyilvánvalóvá válik az elküldő igazsága. Az eszesség neme jelent ravaszságot is.

A követség veszélyt és veszélyvállalást jelent. Az unitárius Sárosi János, amikor a fejedelem a török császárhoz küldte követségbe, veszedelmet sejtve e küldetésben, megírta végrendeletét és úgy indult el. Nem volt oktalán aggodalma, mert a konstantinápolyi Héttorony börtönének iromba kövein még székely róvásírással is fel volt vésve a követek sorsának veszélye, a bebörtönzés vagy a kivégzés lehetősége.

A követség hűséget jelent a küldetés végéig, a halálig vagy a halál veszedelmén keresztül is. A híres Kinizsi Pál, amikor Mátyás király a szultánhoz akarta küldeni követségbe, azért aggodalmaskodott, hogy fejét veszik. Így vigasztalta tréfásan a nagy király: „Hagyd el Palkó, mert ha levágatja a szultán a fejedet, én több ezer török fejet fogom ezért cserébe leüttetni.“ A küldetésbe, követségbe menők lelkivilágára jellemzően válaszolt Kinizsi Pál Mátyás királynak: „Az meglehet, uram, de egyetlen török fő sem fog úgy találni a nyakamra, mint az enyém, a Palkóé.“

A követ nem nézheti a maga hasznát és érdekét, mindenben nem cselekedheti a maga akaratát, mert a megbízatás kényszerével elküldőjének akarata és utasítása szerint cselekszik. Egyszóval meg van a követi utasítása, programja, amelynek teljesítéséről urának be kell számolnia visszatértekor. Végül jutalmat vagy büntetést kap, aszerint, amint eljárta küldője megbízatásában. Nem ezért a remélt jutalomért cselekszik, hanem az elküldője tisztességéért, az ügye iránti igazságaért és megbecsüléséért.

A fentiek alapján nyugodt szívvel elmondhatjuk, hogy Pál apostol Jézus követe volt. Nemcsak annak vallja magát, hanem mi is annak ismerjük, követségét tisztességgel betöltötte, komolyan vette. Komolyan vette azért is, mert tudta, meg volt győződve, hogy Jézust Isten küldötte el, mint a prófétákat, csak egyetemesebb emberi üzenettel.

Mi tudjuk, hogy Isten küld követet az emberiséghez, aki értelmet ad az elmének, érzelmi tartalmat a szívnek, hogy akaratot szüljön az ember. Isten létének követe az első hóvirág s az első hópehely, az életet adó napsugár és a lét, az élet, a világ naponkénti tudatunkig eljutó követsége. Az ember és az emberi élet is. Isten követét látom bölcsőmben és eljövendő koporsómban, a naponkénti kenyeremben és egészségemben, gyermekem mosolyában és édesanyám szeretetében.

Isten követét látom Serveto Mihályban még a genfi máglya fellobbanó fénye előtt is, Luther Mártonban vagy Dávid Ferenc életében és szellemében a dévai várbörtön után is, és minden úgy élt emberi sorsban, amelyből Isten üzenetét, jószándékát olvashatom ki. Kiolvashatom, mert nyilvánvalóan látszik minden szavukból és cselekedetükből, hogy tudták kinek a követeként élik küldetésük. Hivatás volt az életük, Isten szolgálatában, öntudatos követként éltek.

Eletük nagy titka az volt, hogy felismerték hivatásukat, érezték, hogy nagy dolgok követségét bízta rájuk az Isten. Minden helyzetben bátran cselekedtek a rájuk bízott isteni akarat követségének mindennapos hivatását, mint Jézus, Pál apostol és megszámlálhatatlanul sokan.

Isten követeit az emberhez küldi el. Az igaz követekben Isten szól, el, cselekszik, egyszóval szemléltetve közli akaratát. Példát mutat.

Az ember, mint hitünk szerint Isten munkatársa, Isten követe ebben az életben. Ő küldött el, amikor akaratából születünk. Ő adott okos értelmet, szabad akaratot, lelkiismeretet, szeretetet és hitet, hogy mint az Ő követei itt e földi létben, Őt és az embert szolgáljuk. Megbízatásunk egy egész életre szól. Úgy kellene élnünk, mint Isten követei, mert az a legfontosabb megbízatásunk, feladatunk, foglalkozásunk és hivatásunk, hogy emberek legyünk.

Időnként összetévesztjük hivatásunkat szakmai foglalkozásunkkal. Többre tartjuk sokszor foglalkozásunkat, mint emberi mivoltunkat. Isten nem azt veszi számba követségünk végső visszavonásakor, hogy milyen orvos vagy professzor, mérnök vagy technikus, munkás vagy földműves, tisztviselő vagy iparos voltál itt, hanem azt, hogy mindezeken keresztül, vagy ettől eltekintve, milyen ember voltál, milyen követe. Hogy szolgáltad ügyét? Milyen gyermek, ifjú, felnőtt, szülő, testvér, barát, felebarát vagyis milyen ember voltál.

Követségünk kötelessége az, hogy bátorsággal és következetesen úgy éljünk, hogy nyilvánvalóvá váljon egész életünkben, minél gyakoribb példák alapján, hogy mi az evangéliumnak, Jézusnak vagyunk a követei. A mosoly, a jó szó, a szívesség, a megbecsülés, a szeretetben teljesedő jóság, az igazság keresése, hűségünk és tisztességünk mind követségünk megbízatása, Istenben is meglévő tulajdonságok, melyeknek szolgálatára, követésére vagyunk elhíva. Ezt kell cselekednünk, mert Istent mi is képviseljük itt e földi létben.

Követei vagyunk a szülőfalunak, az otthoni temetőnek, melybe múltunkkal gyökerezünk, anyaszentegyházunk, anyanyelvünknek, édesapánknak és édesanyánknak, s ki tudná még felsorolni, hogy a követség fogalmának ajtója mögött hány megbízatásunk sűrűsödik.

A mai diplomatáknak, követeknek először be kell mutatniok az illető országban megbízó levelüket, s csak azután fogadják el őket. Először mindig nekünk kell megmutatnunk a magunk hitét, cselekedését, hogy a még kicsinyhitűbbekben kicsírázhasson és felnőhessen az a tudatos felismerés, hogy nekünk bátorságosan kell teljesítenünk emberi kötelességeinket, cselekednünk az evangéliumot megélők boldogságának a titkát, mert ezekben viselünk követséget Istentől emberig. Amen.